

систему матеріального і морального стимулювання працівників підприємства, що забезпечується через реалізацію так званих соціальних витрат підприємства.

В умовах обмеженості фінансових ресурсів і необхідності раціонального їх використання аналіз таких соціальних витрат доцільно виконувати, орієнтуючись, передовсім, на критерій ефективності і визначення впливу на кадрову безпеку підприємства.

1. Геєць В.М. *Модельовання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство [монографія]* / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк. – Харків, 2006. – 240 с. 2. Жариков Е.Ф. *Риски в кадрової роботі* / Е.Ф. Жариков – М.: 2005. – С. 92 – 94. 3. Рысина Д.Ф. *Проверяем благонадежность кандидатов на руководящие и другие ответственные должности (о судимости и дисквалификации)* // *Кадры предприятия*. – 2008. – № 9. – С.17 – 32. 4. Ареф'єва О.В., Литовченко О.Ю. *Кадрова складова в системі економічної безпеки машинобудівних підприємств* // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – № 11. – С. 95 – 100. 5. Реверчук Н.М. *Кадрова безпека підприємства та методологія управління нею* // *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. – №1 (4). – квітень, 2009. – С. 159 – 163. 6. Швець І.Б. *Економічна безпека в управлінні персоналом* // *Наукові праці ДонТУ. Серія: економічна. Вип. 36–1*. – Донецьк. – 2009. – С.179 – 184. 7. Васильчак С., Маціоняк І. *Кадрова безпека підприємства – основа економічного розвитку* // *Науковий вісник НЛТУ України*. – 2009. – Вип. 19.12. – С. 122 – 128. 8. Пацула О.І. *Соціальні витрати підприємства та їх класифікація* // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. – 2006. – № 3. – С. 74 – 81. 9. Аналітичний звіт «Корпоративна соціальна відповідальність 2005 – 2010: стан та перспективи розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csr-ukraine.org/doslidjennya.html/>. 10. Стан укладення трудових договорів за видами економічної діяльності на 31 березня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=34940. 11. Стан укладення трудових договорів за видами економічної діяльності на 31 березня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=34940.

УДК 657.6

О.А. Петрик

ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”,
кафедра аудиту

СУТНІСТЬ АУДИТУ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЗГІДНО З НОРМАМИ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА ПОРЯДОК ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЇ

Ї Петрик О.А., 2012

Розкрито суть та роль аудиту оподаткування в сучасних умовах господарювання підприємств в Україні; визначено його мету, завдання, функції, законодавче регулювання та порядок організації.

Revealed the essence and role of the audit taxation in modern conditions of managing enterprises in Ukraine; defined its goal, objectives, functions, legislative regulation and procedure of the organization.

Постановка проблеми. Бюджет держави в основному формується за рахунок надходжень від платників податків, якими є суб'єкти господарювання та фізичні особи. Останніми роками політика держави спрямована на впорядкування податкових розрахунків, стимулювання їх повноти та своєчасності і тим самим створення умов для економічної безпеки країни. Проте кардинально покращити ситуацію в Україні поки що не вдалося. Свідченням цього є звіти Всесвітнього банку

«Ведення бізнесу — 2010» («Doing Business — 2010») [3] та «Ведення бізнесу — 2011. Поліпшення умов для підприємців» («Doing Business-2011. Making a difference for entrepreneurs») [11], за даними яких з питань оподаткування (урегульованість податкового законодавства, простота та повнота сплати податків, прозорість податкової інформації тощо) Україна займає 181-ше місце із 183 країн світу (випереджує тільки Венесуелу та Білорусь). Для порівняння, наприклад: Грузія за цим параметром займає 64-те місце у рейтингу, а Росія — 103-тє. Дослідження довело, що за витратами часу на податковий облік (годин на рік) Україна на 175 місці (із 183) — 736 годин (92 дні із 251 робочих днів на рік). Погіршують ситуацію високий рівень корупції в нашій державі, часті зміни, суперечливість та іноді незрозумілість законодавства, що регулює оподаткування; недосконалість податкового адміністрування та небажання окремих платників податків чесно здійснювати належні платежі в бюджет.

Щоб вирішити зазначені проблеми, розроблено, прийнято та введено в дію з 2011 року Податковий кодекс України (ПКУ), на результати застосування якого у перспективі Уряд нашої держави покладає великі надії. Крім Податкового кодексу України, у податкове законодавство входить Конституція України, Митний кодекс України та інші закони з регулювання питань митної справи, чинні міжнародні договори з питань оподаткування, нормативно-правові акти різних рівнів, що відповідають правилам, які встановлені Податковим кодексом України [9]. Всі суб'єкти господарювання в процесі своєї діяльності, повинні дотримуватись податкових норм, а тому аудиторі під час традиційного аудиту чи при виконанні інших аудиторських послуг мають підтвердити правильність податкових розрахунків за новими правилами.

Аудит оподаткування підприємств в умовах застосування норм Податкового кодексу України відіграє важливу роль для забезпечення системи менеджменту суб'єкта господарювання та різних груп зовнішніх користувачів достовірною та своєчасною інформацією з питань податкових розрахунків та податкових платежів. Проте питання податкового аудиту залишаються недостатньо розробленими.

Мета і завдання дослідження. В публікації розкрито суть та роль аудиту оподаткування в сучасних умовах господарювання підприємств в Україні із застосуванням норм Податкового кодексу України, а також визначено його мету, завдання, функції, види, законодавче регулювання та порядок організації.

Виклад основного матеріалу. Різні аспекти аудиту оподаткування господарюючих суб'єктів з різною мірою глибини досліджували в своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені [1, 4, 6, 10]. Проте єдиного підходу до визначення цього поняття не існує. На нашу думку, аудит оподаткування є однією з форм податкового контролю, який визначається як система заходів, що вживають органи контролю (до яких можна зарахувати і незалежні аудиторські фірми) з метою контролю нарахування та сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та інших видів перевірок, визначених законодавством.

Вважаємо, що аудит оподаткування або податковий аудит — це незалежна аудиторська перевірка правильності та повноти нарахування і своєчасності сплати податків, стану їх бухгалтерського та податкового обліку, підтвердження достовірності податкової звітності та податкових аспектів фінансової бухгалтерської звітності, контроль дотримання податкової політики та дисципліни, а також експертиза податкових ризиків і виявлення резервів зниження податкового тиску на бізнес.

Такі перевірки, крім того, що мають важливе значення для їх замовників (конкретних суб'єктів господарювання), відіграють також вагомий роль для задоволення суспільних потреб у достовірних даних про реальний стан податкових розрахунків та надходжень до бюджету.

Складовими мети податкового аудиту є:

- оцінка правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати до бюджету податків, зборів та платежів;

- висловлення незалежної думки та надання аудиторського висновку про достовірність фінансової бухгалтерської та / або податкової звітності;
- недопущення можливих штрафів, пені, інших фінансових санкцій та судових позовів, пов'язаних з порушенням податкового законодавства;
- надання замовнику (як правило, керівництву підприємства-клієнта) обґрунтованих пропозицій щодо оптимізації оподаткування його діяльності.

Для досягнення визначеної мети в процесі аудиту оподаткування підприємств можуть вирішуватись (комплексно або за визначеним переліком) такі завдання: контроль правильності взяття на облік юридичних осіб і їх відокремлених підрозділів у органах податкової служби; перевірка дотримання клієнтом податкового законодавства; оцінка правильності визначення об'єкта оподаткування; перевірка застосованої бази оподаткування; підтвердження правильності визначеного переліку податків і обов'язкових платежів та застосованої ставки податку та податкових пільг із урахуванням корпоративної структури, видів діяльності та взаємовідносин із контрагентами; перевірка якості ведення податкового обліку та податкових аспектів фінансового обліку, підтвердження облікових записів належними первинними документами; перевірка порядку обчислення податку клієнтом; підтвердження правильності віднесення податкових розрахунків до відповідного податкового періоду; контроль дотримання строків та порядку сплати податку; перевірка строків і порядку подання звітності про обчислення і сплату податків, підтвердження її достовірності та відповідності даним первинного та зведеного обліку; постановка та відновлення податкового обліку; у разі самостійного виявлення підприємством помилок і неточностей у податкових розрахунках — контроль уточнених податкових декларацій та розрахунків, оцінка правильності нарахованих сум штрафних санкцій та донарахувань у бюджет (або сум, які належить повернути); податковий супровід, консультування клієнта з питань оподаткування в процесі перевірки; визначення необхідності внесення змін у застосовувану клієнтом методику податкового обліку; участь у вирішенні спірних питань з податковими органами; оптимізація та планування оподаткування різних видів діяльності; розроблення рекомендацій та пропозицій щодо створення системи внутрішнього контролю підприємства за правильністю нарахування і сплати податків та зборів; консультації з питань ведення податкового обліку, складання звітності, податкової декларації; діагностика проблем оподаткування у ході економічної діяльності; виявлення і реалізація податкових резервів (захист від податкових ризиків), розроблення рекомендацій щодо повного та правильного використання податкових пільг; експертиза актів, рішень та дій податкових органів; представлення та захист інтересів клієнта у суді щодо спорів із податковими органами; допомога під час перевірок податкових розрахунків правоохоронними органами.

Оскільки податковий аудит спрямований передовсім на удосконалення і точність податкових розрахунків клієнта, то головні його функції такі:

- 1) недопущення зловживань, шахрайства у податковій сфері;
- 2) виявлення і виправлення помилок у податкових розрахунках і звітності клієнта;
- 3) розроблення рекомендацій підприємству-клієнту щодо податкового планування і податкової політики, оптимізація оподаткування;
- 4) сприяння зростанню ступеня довіри користувачів інформації до перевіреної податкової звітності.

Реалізація перелічених вище завдань аудиту оподаткування підприємств передбачає виокремлення його видів, які визначаються характером аудиторського завдання (табл. 1).

Податковий аудит може виконуватись як у ході традиційного аудиту фінансової звітності, так і під час виконання аудиту спеціального призначення чи інших завдань з надання впевненості, а також надання аудиторських послуг щодо консультування клієнта з питань оподаткування, податкової звітності та її відповідності чинному податковому законодавству. Крім того, в окремих випадках аудиторі виконують податковий Due Diligence (дослівно «належна перевірка», тобто комплекс аналітичних та оперативних заходів для перевірки законності та комерційної привабливості запланованої операції купівлі-продажу, інвестиційного проекту, процедури), який клієнти замовляють, як правило, в разі придбання (купівлі), злиття чи поглинання підприємств, значних сум інвестування.

Класифікація аудиту оподаткування підприємств

№ з/п	Ознака класифікації	Види аудиту оподаткування підприємств
1	За характером аудиторського завдання	1.1 Складова аудиту фінансової звітності 1.2 Аудит спеціального призначення 1.3 Інші завдання з надання впевненості 1.4 Податковий Due Diligence 1.5 Податкові консультаційні та супровідні послуги.
2	За метою та об'єктами перевірки	2.1 Аудит розрахунків з бюджетом (у межах перевірки фінансової бухгалтерської звітності) 2.2 Комплексний податковий аудит (перевірка розрахунків щодо всіх податків і зборів) 2.3 Тематичний податковий аудит (перевірка розрахунків за окремими видами податків та зборів або з питань, що цікавлять замовника) 2.4 Структурний податковий аудит (перевірка розрахунків за окремими податками, що сплачують відокремлені підрозділи замовника)
3	За регламентацією	3.1 Обов'язковий (у складі аудиту фінансової звітності у випадках, передбачених чинним законодавством) 3.2 Ініціативний (за бажанням господарюючого суб'єкта) 3.3 За вимогою (за призначенням правоохоронних, податкових чи інших уповноважених органів).
4	За часом проведення	4.1 Попередній 4.2 Оперативний (поточний) 4.3 Ретроспективний 4.4 Стратегічний
5	За періодичністю проведення	5.1 Разовий 5.2 Періодичний 5.3 Системний (перманентний)
6	За способом проведення	6.1 Суцільний 6.2 Вибірковий 6.3 Комбінований
7	За виконавцями	7.1 Зовнішній, незалежний (виконують незалежні аудиторські фірми) 7.2 Внутрішній (здійснюють внутрішні аудитори) 7.3 Державний (виконують державні аудитори для оцінки ефективності податкових розрахунків і реалізації податкової політики, контролю економічності використання податкових надходжень із бюджету)
8	За вибраним підходом до перевірки	8.1 Підтверджуючий 8.2 Процедурний 8.3 Системно-орієнтований 8.4 Ризико-орієнтований

Під час таких перевірок акцент роблять на правових аспектах (дотриманні податкового законодавства, наявних або імовірних податкових претензій чи позовах третіх сторін), оцінці несплачених податкових зобов'язань суб'єкта господарювання, виявленні податкових ризиків, оцінці податкових схем. Отримана за результатами податкового Due Diligence інформація може стати підставою для коригування ціни операції купівлі-продажу підприємства.

Замовниками податкового аудиту можуть бути різні групи підприємств, а саме: а) великі компанії зі складною організаційною структурою, які мають самостійні підрозділи, що є платниками податків; б) підприємства, що ведуть зовнішньоекономічну діяльність зі складними податковими розрахунками; в) підприємства, для яких загальний аудит є обов'язковим; г) господарюючі суб'єкти перед очікуваною перевіркою податкових органів для зниження податкових ризиків; д)

підприємства, в яких змінився головний бухгалтер чи керівник, а також інші господарюючі суб'єкти. Загалом податковий аудит є актуальним для всіх підприємств та установ, які здійснюють відрахування у бюджет та позабюджетні фонди.

Замовники податкового аудиту та користувачі звіту аудитора повинні усвідомлювати, що думка аудитора щодо податкової звітності не може бути підтвердженням достовірності усієї фінансової бухгалтерської звітності.

Зазначимо, що проведення податкового аудиту не звільняє підприємство від податкового контролю з боку податкової адміністрації. Для того, щоб уникнути дублювання контролю податкових аспектів діяльності суб'єктів господарювання, укладено Генеральну угоду про співробітництво та взаємодію між Аудиторською палатою України та Державною податковою службою України від 31.08.2011 р. (що регламентує основні засади удосконалення адміністрування податків на основі співпраці та взаємодії сторін). Актуальною є практична реалізація розробленої концепції взаємодії податкової служби України з аудиторськими фірмами, застосування якої забезпечить впровадження механізму передавання окремих повноважень з податкових перевірок недержавним інститутам, зокрема — аудиторським фірмам. Тобто результати аудиторської перевірки податкового обліку та звітності, проведеної аудиторськими фірмами, які відповідають встановленим критеріям, мають звільняти суб'єктів господарювання від контролю податкової служби. Висновки аудиторських фірм за наслідками перевірки достовірності податкової звітності враховуватимуть органи податкової служби України в податковій практиці як акти перевірки правильності дотримання податкового законодавства платником податків за умови, що платники податків добровільно розкриють інформацію, яка міститься в таких висновках, і подадуть їх до податкової інспекції за місцем реєстрації, а також сплатять відповідні податки. Це надасть змогу, з одного боку, створити сприятливі умови для ведення бізнесу, з іншого — підвищить рівень довіри — держави та всього суспільства до аудиторів, з третього — зменшить загальну кількість перевірок державними органами контролю і, відповідно, скоротить витрати державного бюджету на утримання великої кількості державних інспекторів та ревізорів.

Для унормування обсягів, процедур, методів та інших аспектів аудиторської перевірки податкових розрахунків та податкової звітності, вироблення єдиних підходів у незалежних аудиторів та контролерів, інспекторів податкової служби необхідно розробити та затвердити Положення з національної практики аудиторської діяльності «Завдання з аудиту податкової звітності», за узгодженням між Аудиторською палатою України та податковою службою України. Цей нормативний документ повинен визначати такі питання: критерії перевірки; вид завдання, що виконується відповідно до Концептуальної основи завдань з надання впевненості (завдання з підтвердження або завдання з розкриття); методика податкового аудиту; мінімальний перелік процедур, мінімальний час, необхідний для виконання процедур перевірки з урахуванням розміру, характеру, різноманітності видів діяльності платника податків; методику розрахунку ризиків та порядок їх визначення і мінімальний та максимальний рівні суттєвості; критерії оцінки податкового ризику платників податків; вимоги щодо формату висновку за результатами виконання завдання; порядок організації контролю якості під час виконання таких завдань та порядок розгляду спірних питань за результатами аудиту податкової звітності.

Чинна нормативна база щодо регулювання здійснення податкового аудиту та інших завдань з питань оподаткування в Україні містить [2, 5, 7, 8]:

1) Міжнародний стандарт контролю якості № 1 (МСКЯ 1) «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості» — для всіх видів аудиторських завдань;

2) сукупність Міжнародних стандартів аудиту (МСА) історичної фінансової звітності (МСА 200—720 під час виконання аудитором перевірки податкових розрахунків у межах класичного аудиту фінансової звітності);

3) МСА 800 «Особливі міркування — аудити фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальних основ спеціального призначення», МСА 805 «Особливі міркування — аудити окремих фінансових звітів та певних елементів, рахунків або статей фінансового звіту», МСА 810

«Завдання з надання звіту щодо узагальненої фінансової звітності» — під час аудиту спеціального призначення, при якому об'єктом перевірки є виключно податковий облік та податкова звітність;

4) Міжнародні стандарти завдань з огляду 2400 «Завдання з огляду фінансової звітності» та 2410 «Огляд проміжної фінансової інформації, що використовується незалежним аудитором суб'єкта господарювання» — під час огляду податкової звітності;

5) Міжнародні стандарти завдань з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації 3000—3699 — наприклад, під час перевірки прогнозних показників, перспективних планів, розрахунків, звітів щодо майбутніх податкових платежів суб'єкта господарювання, яку виконує аудитор;

6) Міжнародні стандарти супутніх послуг 4000—4699 — під час виконання погоджених аудиторських процедур стосовно обліку податкової інформації та підготовки для клієнта податкових звітів, декларацій;

7) Кодекс етики професійних бухгалтерів;

8) Закон України «Про аудиторську діяльність»;

9) внутрішньофірмові стандарти аудиторських фірм.

Аудит оподаткування підприємств, як правило, здійснюють на договірних засадах незалежні аудиторські фірми (аудитори). Аудитор повинен переконатись, що замовник послуг правильно розуміє мету та характер майбутньої роботи, зміст підсумкових документів, а також поінформований щодо кола осіб, які ознайомлюватимуться із результатами аудиту.

Відповідні аудиторські завдання (аудит, огляд, спеціальне аудиторське завдання, консультаційні чи інші послуги) у сфері оподаткування оформляють спеціальним договором, який повинен відповідати законодавству України, та в разі замовлення податкового аудиту — з урахуванням норм Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 210 «Узгодження умов виконання завдань з аудиту». У договорі на виконання аудиторського завдання та листі-зобов'язанні треба чітко зазначити питання, з яких аудитор має висловити думку, і їх формулювання не повинно мати двоякого змісту.

В окремих випадках до проведення аудиту оподаткування можуть залучатись інші аудитори згідно з нормами МСА 600 «Особливі міркування — аудити фінансової звітності групи (включаючи роботу аудиторів компонентів)» та експерти відповідно до вимог МСА 620 «Використання роботи експерта, залученого аудитором». Залучення експерта чи іншої аудиторської фірми (аудитора) не знімає відповідальності з основного аудитора за якість наданих послуг.

Аудитори зобов'язані дотримуватись принципів аудиторської етики в ході виконання податкового аудиту і діяти згідно з Кодексом етики професійних бухгалтерів, затвердженим Міжнародною федерацією бухгалтерів. До фундаментальних етичних принципів належать: чесність, об'єктивність, професійна компетентність та належна ретельність, конфіденційність, професійна поведінка. Серед інших принципів аудитор повинен брати до уваги і такі: професійне призначення, гонорари та інші типи винагороди, маркетинг професійних послуг, подарунки та знаки гостинності. Що стосується незалежності аудитора, то дотримання цього принципу є обов'язковим для аудитора лише під час виконання завдань з надання впевненості з питань оподаткування. У такому разі, щоб не виникло загроз незалежності аудитора, згідно зі статтею 20 Закону України «Про аудиторську діяльність» забороняється проводити аудит:

1) аудитору, який має прями родинні стосунки з членами органів управління суб'єкта господарювання, що перевіряють; 2) аудитору, який має особисті майнові інтереси в суб'єкта господарювання, що перевіряється; 3) аудитору — члену органів управління, засновнику або власнику суб'єкта господарювання, що перевіряють; 4) аудитору — працівнику суб'єкта господарювання, що перевіряється; 5) аудитору — працівнику, співвласнику дочірнього підприємства, філії чи представництва суб'єкта господарювання, що перевіряється; 6) якщо розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує необхідного для якісного виконання таких послуг часу, належних навичок, знань, професійної кваліфікації та ступеня відповідальності аудитора; 7) аудитору в інших випадках, коли не забезпечуються вимоги щодо його незалежності.

Аудитор не повинен упереджено ставитись до діяльності та податкових аспектів господарювання підприємства і має вважати, що ця діяльність відповідає встановленим нормам та

чинному законодавству, поки не буде отримано доказів протилежного. Однак потрібен професійний скептицизм щодо податкових документів та звітів, які перевіряються, пам'ятаючи про високу імовірність наявності порушень податкового законодавства клієнтом. Перевірка повинна бути виконана сумлінно і з належною ретельністю.

Урегулювання і належного відображення у договорі на надання відповідного виду аудиторських послуг у сфері оподаткування потребує відповідальність сторін, яка є майже ідентичною відповідальності аудитора за звичайного аудиту, хоча і потребує певного уточнення. Зокрема, керівництво підприємства відповідає за дотримання чинного Податкового кодексу України, повноту та точність податкових розрахунків та за правильність і своєчасність належних до сплати податків і зборів до бюджету та позабюджетних фондів. Аудиторська фірма може вимагати від керівництва клієнта до початку робіт письмово підтвердити розуміння того, що проведення податкового аудиту не знімає відповідальності з керівництва економічного суб'єкта за правильність і своєчасність виконання зобов'язань щодо податків і зборів, а також за виконання вимог чинного законодавства, за навмисні та ненавмисні викривлення бухгалтерської та податкової звітності та їх своєчасне усунення.

Своєю чергою, аудитор (аудиторська фірма) відповідає за висловлення думки про достовірність податкової звітності та розрахунків і про виявлені викривлення, за повідомлення керівництва і власників суб'єкта господарювання про виявлені порушення і необхідність внесення змін у звітність, уточнення податкових декларацій і розрахунків. Окремо наголосимо на відповідальності аудитора за збереження конфіденційності інформації, отриманої в ході податкового аудиту (за винятком випадків, передбачених чинним законодавством).

Після укладання договору на виконання податкового аудиту призначають виконавця (групу виконавців); встановлюють строки виконання окремих етапів перевірки, які можуть бути узгоджені із замовником; оцінюють податковий та аудиторський ризик, встановлюють рівень суттєвості, розробляють план і програми аудиторської перевірки. Відтак виконують безпосередньо аудиторські процедури для перевірки податкових розрахунків і документують їх результати, узагальнюють отриману інформацію, готують аудиторський звіт та відповідні рекомендації замовнику податкового аудиту.

Висновки. Впровадження в економіку України ринкових відносин, її інтеграція у світовий економічний простір, вплив виявів глобальної економічної кризи, недостатня наповнюваність державного бюджету спричинили суттєві зміни у бухгалтерському та податковому обліку, системі оподаткування, а також в аудиті. Реформування податкової системи України, нові аспекти податкових розрахунків та платежів і відображення їх в обліку та звітності (фінансовій і податковій) зумовлюють необхідність у проведенні якісного аудиту, зокрема аудиту оподаткування підприємств, який має певні особливості завдань, функцій, видів, методики та організації порівняно із традиційним аудитом фінансової звітності зважаючи на його роль у контексті загальної системи податкового контролю та податкового адміністрування, значення для клієнтів.

1. *Аудит: теорія і практика: навч. посіб.* / [Загородній А. Г., Корягін М. В., Єлісєєв А. В.]; Національний університет «Львівська політехніка». — 2-ге вид. — Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. — 456 с. 2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125 — XI в редакції Закону України від 14.09.06 р. № 140—V. 3. *Исследование Всемирного банка: Ведение бизнеса 2010.* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // <http://www.tmarket.ru/news/state/2009/09/15/2200> 4. Давидов Г. М. *Аудит: [навчальний посібник / Г. М. Давидов]*. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання, КОО, 2001. — 363 с. 5. *Кодекс етики професійних бухгалтерів 2009.* Міжнародна федерація бухгалтерів; пер. з англ.; за ред. С. Я. Зубілевич. — К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2010. — 124 с. 6. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. *Організація і методика аудиту: навч. посіб.* / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. — К.: Каравела, 2004. — 568 с. 7. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року. Частина 1 / Пер. з англ.: Ольховікова О. Л., Селезньов О. В., Зеніна О. О., Гук О. В., Біндер С. Г.* — К.: Міжнародна

федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. — 842 с. 8. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року. Частина 2 / Пер. з англ.: Ольховікова О. Л., Селезньов О. В., Зеніна О. О., Гук О. В., Біндер С. Г. — К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. — 409 с. 9. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VII (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>. 10. Попова Л.В. Аудит налогообложения: учеб. пособ. / Л. В. Попова, Л.Н. Никулина. — М.: Дело и Сервис, 2009. — 192 с. 11. Рейтинг России упал в «Doing Business-2011» восьмой год подряд. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // <http://www.rb.ru/news/business/2010/11/08/100946.html>.

УДК 658.8

Н. Я. Петришин, О.О. Пшик-Ковальська, В.Й. Жежуха
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра менеджменту і міжнародного підприємництва

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ НОВІТНЬОЇ КОНЦЕПЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ

© Петришин Н.Я., Пшик-Ковальська О.О., Жежуха В. Й., 2012

Розглянуто підходи до менеджменту, розкрито їх сутність. Систематизовано та охарактеризовано основні чинники формування процесно-структурованого менеджменту. Описано сутність процесно-структурованого підходу до менеджменту, його особливості та основні відмінності від відомих підходів.

In the article approaches to management are considered, their essence is disclosed. The main factors behind the formation of process-structured management systematically and are characterized. The essence of process-structured approach to management, as well as its features and major differences from existing approaches are described.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток науки управління та дослідження багатовікової практики функціонування підприємств забезпечили основу для формування різноманітних підходів до менеджменту, серед яких виділяють системний, ситуаційний, процесний, функціональний та динамічний підходи. Проте сучасні умови господарювання, які характеризуються мінливістю і нестабільністю, стрімким розвитком глобалізаційних та інтеграційних процесів, що проникають в усі сфери суспільно-економічних відносин, потребують формування нових підходів до управління підприємствами, таких, які давали б змогу не лише втримати їх конкурентні позиції, але й забезпечили довгострокову перспективу розвитку.

Процесно-структурований менеджмент є тим підходом, який поєднав переваги управлінських систем і водночас характеризується новітністю, в основу якої покладено принципово новий підхід до управління, нове бачення основного призначення процесу управління.

Надзвичайно важливий момент – вивчення чинників формування цього новітнього підходу до управління, чинників, що забезпечили його розвиток в історичній ретроспективі та заклали підґрунтя для формування його характерних рис та функціональних особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Підходам до менеджменту присвячена велика кількість наукових досліджень. Серед них варто згадати наукові праці багатьох вчених, що працювали над проблемами менеджменту, зокрема М. Альберта, В. Василенка, О. Гірняка, Р. Гріфіна, Р. Дафта, М. Йохни, О. Мельник, М. Мескона, О. Клейменова, А. Кредісова, В. Кредісова, В. Крамаренко, О. Кузьміна, П. Лазановського, Г. Осовської, Є. Панченка, В.Стадник, Ф. Хедоурі, А. Шегди, В. Шостки, В. Яцури та інших авторів.